

DINYAKWA TŠA B-BBEE GO DIKGWEBOKOPANELWA

1. Re bomang?

Khomišene ya Matlafatšoeconoming ya Babaso (“Khomišene ya B-BBEE”) e hlomilwe bjalo ka setheo ka gare ga taolo ya Kgoro ya Kgwebišano, Intasteri le Phadišano (“**the dtic**”) go ya ka karolo ya 13B ya Molao wa Matlafatšoeconoming ya Babaso wa 53 wa 2013 bjalo ka ge o fetšwe ke Molao wa Matlafatšoeconoming ya Babaso wa 46 wa 2003 (“Molao wa B-BBEE ”). Karolo ya yona e akaretša go hlokomela phethagatšo ya Molao wa B-BBEE le go ba kgahlanong le ditirišo tša ngwadišokgwebo ka yo mongwe.

2. Maikemišetšo a Poroutšhara

Maikemišetšo a poroutšhara ye ke go fa melawana ya tlhahlo ya go ela dikhamphani tša kgwebokopanelwa ka gare ga kamano ya B-BBEE.

3. Dikhamphani tša Kgwebokopanelwa ke eng?

Dibopego kgwebong ga se ka mehla di lego bonolo. Phethagatšo ya B-BBEE e utolotše dibopego tše di fapafapanego tše di raraganego, tše di akaretšago dikhamphani tša kgwebokopanelwa.

Pukuntšu ya molao (<https://legaldictionary.net/joint-venture/>) e hlaloša dikhamphani tša kgwebokopanelwa bjalo ka peakanyo ya kgwebo yeo go yona mekgatlo ye mebedi goba go feta, e ka ba bjalo ka batho goba ditheo, e tsenago tumelelanong ya go kopanya methopo ya kgwebo ye e itšego ya kgwebo bakeng sa poelo.

Mehuta ye mebedi ya dikhamphani tša kgwebokopanelwa e ka šomišwa. Sa mathomo, dikhamphani tša kgwebokopanelwa tše di kopantšwego, yeo e rago gore

setheo se tsentswe le go laolwa go ya ka Molao wa Dikhamphani. Boemong bjo, setheo seo se kopantšwego se tla swanelwa ke go laola tekanyo ya sona ya B-BBEE go sepelelana le melawana yeo e hlalošitšwego go ditemana 4, 5 le 6 tša Setatamente ya 000 sa Melawana ya Maitshwaro a Kaone (Melawana). Sa bobedi, go na le gape le kgwebo ya mohlakanelwa yeo e sa kopanywago, gomme mo ke moo go se nago setheo seo se kopantšwego, gomme tabeng yeo, karata ya dintlha ya B-BBEE ye e kopantšwego e a nyakega bakeng sa dikhamphani tša kgwebokopanelwa.

Kgwebo ya mohlakanelwa yeo e sa kopanywago e tla laolwa ke tumelano ya dikhamphani tša kgwebokopanelwa, e bolela maikarabelo a mokgatlo wo mongwe le wo mongwe, ka moo dipoelo di tlogo abelanwa ka gona, le maikarabelo a ditahlegelo tšeo di dirilwego le ditshenyagalelo tšeo di kgomareditšwego go yona.

4. MABAKA A GO HLOMA DIKHAMPHANI TŠA KGWEBOKOPANELWA

Go na le mabaka a go fapafapana ao ka wona ditheo goba mekgatlo e tšeago sephetho sa go tsenela peakanyo ya dikhamphani tša kgwebokopanelwa gomme ao a ka akaretšago, gare ga a mangwe, tlhokego ya:

- a) Go hlotletša mebaraka ye mefsa;
- b) Go oketša mabokgoni le methopo;
- c) Kgolo le go fapafapana;
- d) Tirišano le ditshenyegelo tša go phatlalatša; le
- e) Phetišetšo ya bokgoni le tsebo.

5. Dinyakwa tša B-BBEE tša Ditifikeiti tša Kgwebokopanelwa ye e sa Kgokagantšhwago

Ge mekgatlo e kgetha go fihlelela kholego efe goba efe ya ekonomi ka kgwebo ya mohlakanelwa ye e sa kopanywago, go ya ka Molao wa B-BBEE, kgwebo ya mohlakanelwa e swanetše go romela setifikeiti sa yona sa B-BBEE seo se kopantšwego goba afidabiti ya boikano.

5.1 Pele ga 1 Desemere 2019

Ge diphetošo tša Melawana di thomile go šoma ka la 1 Mei 2015, go akaretšwa taelo ya tšhomišo ya diafidabiti tša boikano tša Dikgwebopotlana tše di sa Lefišwego Motšhelo (di-EME) le 51% le 100% ya Dikgwebopotlana tša go Ba le Maswanedi (di-QSE), Melawana ga se ya fa tlhahlo ka ga go kopanywa ga diafidabiti tša boikano tša B-BBEE moo baamegi bao ba nago le maswanedi bjalo ka di-EME goba QSE yeo e laolwago ke bathobaso ya 51% le 100% e kgethile go bopa kgwebokopanelwa ye e sa kgokagantšhwago.

Tlhokomedišišo ye e be e bolela gore kgwebo ya mohlakanelwa ye e sa kopanywago ya ditheo tše di ithekgilego ka diafidabiti tša boikano pele ga la 1 Desemere 2019 e be e sa šome. (Go se šome ga se gwa šoma go ditheo tše di laolwago ke Molawanaphetošwa wa Lekala la Kago woo o woo o bego e akaretša ka go lebanya melawana ya dikgwebo tša mohlakanelwa.)

Le ge go le bjalo, ditheo tše di nago le maswanedi a tšhomišo ya Setifikeiti sa B-BBEE seo se ntšhitšwego ke setsebi sa netefatšo seo se amogetšwego ke Tshepedišo ya Tumelelo ya Bosetšhaba ya Afrika Borwa, di kgonne go laetša karata ya dintlha ya B-BBEE ye e kopantšwego ya kgwebokopanelwa ye e sa kgokagantšhwago. Tlhagišo ye e be e bolela gore ditheo di be di swanetše go batamela fela setheo sa netefatšo seo se dumeletšwego sa SANAS/setsebi ka Ditifikeiti tša tšona tša B-BBEE tša motho, gore netefatšo a tšweletše Setifikeiti sa kgwebo sa mohlakanelwa sa B-BBEE.

5.2 Ka morago ga 1 Desemere 2019

Ka lebaka la diphetošo tše di dirilwego go Melawana ka Nomoro ya Tsebišo ya 303 ya Nomoro ya Kuranta ya Mmušo ya 42496 yeo e gatišitšwego ka la 31 Mei 2019, ditheo tše di šomišago diafidabiti tša noikano tša B-BBEE le Ditifikeiti tša B-BBEE bjale di kgona go šomiša karata ya dintlha ya kgwebokopanelwa ye e sa kgokagantšhwago. Ye ke tsela yeo e šomago ka yona:

- a) Baamegi ba tla swanelwa ke go thoma ka go hwetša afidabiti ya boikano ya B-BBEE ye e šomago goba Setifikeiti sa B-BBEE mabapi le dikgwebo tša bona. Ge e le gore Setifikeiti sa B-BBEE sa setheo goba Afidabiti ya boikano e ka se šome, setifikeiti sa kgwebo ya mohlakanelwa le sona se ka se šome.
- b) Ke moka mekgatlo e tla swanelwa ke go kopanya datha ya kobamelo yeo e theilwego godimo ga boima go ya ka tumelano ya kgwebo ya mohlakanelwa. Se se ra gore dintlha tša mekgatlo di tla lekantšhwa go ya ka karolo ya tšona ya go lekana mo kgwebong ya mohlakanelwa gomme tša kopanywa mmogo bakeng sa dintlha tše di kopantšwego tša 100.
- c) Go kopanywa ga datha ya kobamelo go tla thewa godimo ga boima go ya ka tumelano ya kgwebo ya mohlakanelwa ye e lebanego le kgwebo ye e itšego ya mohlakanelwa. Ka gona, ge dikhamphani tše pedi goba go feta di ka tsena kgwebong ya mohlakanelwa yeo e sa kopanywago dintlha tša tšona ka go latelana go ya ka Molawana wa Maitshwaro a Kaone e tla lekantšhwa go ya ka karolo ya tšona ye e lekanago ka kgwebong ya mohlakanelwa.
- d) Ge setheo se ka ba le maswanedi go ya ka karata ya dintlha ya QSE, dintlha tša sona a B-BBEE a 100 a swanetše go šomišwa go bala dintlha a kopantšwego.
- e) 51% ya di-EME le di-QSE tšeo beng ba tšona e lego bathobaso di tla ba le maswanedi a go hwetša dintlha tše 95, mola 100% ya di-EME le di-QSE tšeo beng ba tšona e lego bathobaso di tla ba le maswanedi a go hwetša dintlha tše 100.
- f) Di-EME tšeo di nago le beng ba bathobaso ba ka fase ga 51% di tla ba le maswanedi a go hwetša dintlha tše 85

Tshepetšo yeo e hlalošitšwego karolong ya (b) le (f) e ka dirwa fela ke setheo/setsebi seo se se amogetšwego semolao ke SANAS.

Kgwebo ya mohlakanelwa ye e kopantšwego e tla laola maemo a yona a B-BBEE go sepelelana le melawana ya Setatamente sa 000 sa Melawana ya Maitshwaro a Kaoneo ya ka ge eba setheo e le EME, QSE goba setheo se segolo.

6. Netefatšo ya Setifikeiti tša Kgwebokopanelwa ye e sa Kgokagantšhwago

Tshepetšo ye e swanago yeo e hlalošitšwego ka go Mokgwa wa Tlhahlo wa 01 ya 2018 yeo e ntšhitšwego ke Khomišene ya B-BBEE ka ga go laetša go nepagala ga setifikeiti sa netefatšo ya B-BBEE, Setifikeiti sa B-BBEE le Afidabiti ya Boikano di swanetše go šomišwa go leka go netefatšo ya setifikeiti sa kgwebokopanelwa ye e sa kgokagantšhwago.

Setifikeiti sa kgwebo ya mohlakanelwa se šoma lebaka la dikgwedi tše lesomepedi (12), gomme se šoma fela go protšeke ye e itšego. Se se ra gore mekgatlo e tla hloka setifikeiti se sefsa sa kgwebo ya mohlakanelwa nako le nako ge e nyaka go fihlelela sebaka se sefsa sa protšeke goba maithomelo.

7. Mererokakaretšo

Nakong ya phethagatšo ya taelo ya yona, Khomišene ya B-BBEE e lemogile dipelaelo tše di latelago (e sego lenaneo le le feletšego) mabapi le dibopego tša kgwebo ya mohlakanelwa:

- a) Go se be gona ga tumelano yeo e laolago kamano magareng ga mekgatlo, go swana le go hlaloša dikarolo le maikarabelo a bona, go akaretšwa gare ga tše dingwe ka fao dipoelo di tlogo abelanwa ka gona.
- b) Tšhomišo ya maitapišo a kgwebo ya mohlakanelwa go dirišana le bathobaso goba mekgatlo wo o laolwago ke bathobaso fela go fihlelela dibaka tša ekonomi, e sego go matlafatša bathobaso.
- c) Dikgaoletšo goba dithibelo tša go kgatha tema ga bathobaso go tšeeng dipheho ka ga merero ya kgwebo ya mohlakanelwa.

- d) Go hloka taolo ye botse ya dikhamphani mabapi le merero ya kgwebokopanelwa go swana le go lekanyetša bathobaso go fihlelela direkhoto tša ditšhelete tša kgwebo ya mohlakanelwa.
- e) Seo se phethagatšwago ka tirišo se fapane le boikgafo ka go tumelelano ya kgwebokopanelwa, go feletša ka thulano le ngwadišokgwebo ka yo mongwe. Go fa mohlala, go se be le akhaonto ya ditšhelete ye e arogilego ya kgwebo ya mohlakanelwa goba go fapoga go peakanyo ya go abelana dipoelo go iša go se se hole ge bathobaso.

O ka ikgokaganye le rena bjang:

Khomišene ya B-BBEE
Block E, 2nd Floor
the dtic Campus
77 Meintjies Street
Sunnyside
0002

Aterese ya Poso
Private Bag X84
Pretoria
0001

Mogala: (+27) 12 394 1535

Imeile: MRamare@beecommission.gov.za

Senthara ya tshedimošo ya badiriši ya the dtic: 0861 843 384

Wepsaete: www.bbbeeecommission.co.za